1ste. Jaargang. Curacao den 12n. April 1884. No 15.

AMIGOE DI CURACAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50; voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD OP CURAÇAO, PLEIN VAN PIETERMAAI, No 129.

De Agentuur van dit Blad ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba*, — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire*, id.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

HIJ IS VERREZEN. HALLELUJAH!

Ziedaar de vreugdekreet die vandaag door al onze kerken weerklinkt; want heden is het Paaschdag d. i. Wij herdenken dat Christus van den dood is opgestaan. Hallelujah! want de huidige dag is de dag dien de Heer gemaakt heeft, de dag der hoopvolle verwachting, de dag der heerlijke gave, de dag der glorievolle zegepraal na den strijd!

En welk een strijd gestreden voor ruim achttien honderd jaren op Golgotha's kruin! Te recht zingt de kerk vandaag: „tusschen het leven en den dood werd toen een wonderlijk tweegevecht geleverd"; de dood greep op Golgotha het Leven aan; „de Heer des levens stierf, maar Hij verrees en heerscht". Zijn sterven was dus geen zwakheid, geen geleden nederlaag, maar een vrije daad van eigen machtsvolkomenheid. Hij had gezegd: „Ik heb de macht mijn leven af te leggen, en de macht het weer aan te nemen". En als wilde Hij toonen, hoe volkomen Hij Heer is, schroomde Hij niet, den dood in *diens eigen rijk* onder de oogen te treden en zich voor een wijle tijds aan hem over te geven, om ten slotte op het schitterendst de onmacht en van den dood en van het graf beide te doen uitkomen. Noch dood noch graf kon Hem een minuut langer terug houden dan Hij zelf verkoos. Hij stierf ja, omdat Hij mensch was, maar Hij verrees omdat Hij tevens God was. Daarom werd Zijn dood gevolgd door de glorie der opstanding, en aldus gaf Hij den zekeren waarborg dat Hij, die als heerlijke gave der menschheid was geschonken, eeuwig haar Redder en Hoop blijven zou. Haar Redder en Hoop, zoodat wij door Hem tegen den tweevoudigen dood gewaarborgd zijn.

De dood is scheiding, het leven is eenheid. De dood scheidt ziel en lichaam en doet alle deelen des laatsten tot vormeloos stof uiteenvallen. Tegen den dood heeft de Verrezene ons behoed niet in dien zin, dat wij den dood niet ondergaan zullen; want de ondervinding van iederen dag leert ons juist het tegendeel; maar in den zin dat door de genade des Verrezenen de dood voor ons het begin zal zijn van een gelukkig leven, hetgeen dàn zijn hoogste volkomenheid verkrijgen, en dus gelukzalig zijn zal, wanneer ten jongsten dage ons lichaam op de machtige stem des Verrezenen uit het graf zal opstaan, en wij, aldus bevrijd van het laatste overblijfsel des doods, met ziel en lichaam de gelukzaligheid zullen binnentreden. Die hoop, die verwachting liggen in het hart van elken mensch, die het geluk heeft den Verrezene te kennen en in Hem te gelooven. Zij is voor allen gegrond, op éene voorwaarde nochthans.

Straks hebben wij gezegd, dat de dood eene scheiding is en dat zij tweevoudig is; er is namelijk niet alleen een dood voor het lichaam, die dit van de ziel scheidt, maar er is ook een geestelijke dood; deze scheidt het schepsel van den Schepper, God van den mensch. Deze soort van dood krijgt een anderen of althans een verlengden naam: hij heet doodzonde. Die soort van dood zet ook hare verwoestende kracht voort in het inwendige van den mensch, brengt stof en geest met elkander in tweestrijd. Van daar dat de mensch, die zich der zonde overgeeft, nooit inwendig, en dus nooit waarachtig, gelukkig is. Hoe kan er toch geluk wezen waar geen vrede is? en vrede en strijd sluiten elkander uit.

De rechtvaardigmaking voert tot God terug, herstelt den vrede in 's menschen hart, doordien zij alles tot de oorspronkelijke orde terugbrengt, het *geestelijke* over het *stoffelijke* doende heerschen en daardoor den mensch van een slaaf van, tot een heerscher over zich zelve makend. Dit is de voorwaarde, die onze hoop gegrond maakt, en welke wij straks op het oog hadden. Wie toch eenmaal met God wil heerschen in den hemel, moet door Hem te dienen hier op aarde en zich zelven te overwinnen toonen, dat hij over zich zelven weet te heerschen.

Van die rechtvaardigmaking waarvan wij zoo even spraken is de Verrezene de groote Middelaar, die 's menschen zondeschuld afbetaalde door Zijn dood aan het kruis, en door Zijn opstanding uit het graf de oneindigheid, en dus de genoegzaamheid, van dien betaalden prijs bewees. Terecht dus zingen wij heden *Hallelujah*, want Paschen is het glorievolle, het troostvolle feest, want het is het feest van den Heer des levens; het troostvolle feest voor den geloovigen mensch: want het stelt hem gerust voor zijn toekomstig leven, dat nimmer een einde hebben zal.

DR. SCHAEPMAN

OVER

het Program eener Katholieke Partij in Nederland.

(*Vervolg en Slot*).

Na eenige minuten pauseering gaf de Voorzitter gelegenheid tot debat, waarvan onmiddelijk werd gebruik gemaakt door den welbekenden sociaal-democraat J. A. Fortuijn. Hij begon met *Burgers en Burgeressen!* en verweet den vorigen spreker, dat hij de aanwezige dames over het hoofd had gezien, en alleen maar gesproken had van *Mijne heeren*. Grooten lof toezwaaiende aan Dr. Schaepman en andere Kamerleden wegens hun optreden in het publiek, toonde hij zich zeer verbaasd, dat de vorige spreker zoo geheel en al de partij der sociaal-democraten onvermeld had gelaten. Hij roemde de wijze, waarop de heer S. de halfheid en lamlendigheid der liberalen had gegeeseld en zag daarin slechts een bewijs voor de flinkheid der socialisten, die in hun consequentie beter te volgen waren dan de Katholieken, welke enkel zeiden, dat zij waren die zij zijn! Hij gaf Dr. S. gelijk, als hij protesteerde tegen de suprematie der liberalen en zich beriep op de stembus, maar dan moest het de algemeene stembus zijn. (*Langdurig applaus*). Ook dat de plichten jegens God niet samengingen met de rechten van den mensch, vindt hij onbegrijpelijk. En wat nu de Katholieke partij zelf betreft, spreker gelooft niet dat men er iets van had te wachten, Gaarne had hij wat meer van haar *Program* gehoord, daar hij daarvoor eigenlijk was gekomen, maar er valt nu toch ook wel wat over haar te zeggen. Ref. heeft van Pius IX en zijn onsterfelijke gedachtenis gesproken. Werkelijk is die gedachtenis onsterfelijk, en wel omdat onder zijne regeering het monument gesticht is, dat getoond heeft, dat de menschelijke geest nog steeds in boeien is, nl. de Syllabus, boeien, waaruit Spr. overigens overtuigd is, dat de geest zich ontwikkelen zal. (*Applaus en gesis*).

Mocht men Ref. gelooven, dan zou de Katholieke partij de menschen zalig maken en in overeenstemming zijn met den tijd. Maar leert de Kerk dan niet, dat de zaligheid niet van deze aarde is, en predikt zij aan de arme, verdrukte menschenmassa niet berusting, omdat het hoogste goed toch later komt, zoodat ieder in afwachting maar zoet moet wezen.

Spr. hoopt, dat de Katholieke partij ook *voor* het algemeen stemrecht zal wezen. Ten slotte de verwijten van verdrukking, waarvan Ref. de Kerk wil vrijpleiten. Spr. is geen historicus, kan zich niet met Ref. meten, maar is toch overtuigd, dat Kerk en Vorsten steeds elkaar hebben gebezigd, om te zamen met alle middelen hun gezag uit te breiden en de volksmassa te onderdrukken. (*Applaus en gesis*).

Ook van den nieuwen tijd weet de Kerk gebruik te maken. Heeft zij niet gedaan weten te krijgen, dat de zoon van den Prot. Duitschen Keizer den „armen man in het witte kleed" (den Paus) een bezoek bracht? Wat is er nu uit dat bezoek te maken?

Dat de groote sociale quaestie zich in den vreemde reeds niet meer als een stip, maar als een donkere wolk vertoont, en dat de vorsten en andere grootmachten elkaar daarom uit welbegrepen eigenbelang de hand reiken, daar het voor hen *to be or not to be* geldt tegenover de verdrukte, maar zich verheffende proletariërs.

Thiers heeft het gezegd: in de toekomst zal geen keuze blijven dan tusschen Socialisme en Catholicisme. Met den wensch, dat deze avond iedereen mocht opwekken om partij de kiezen, eindigde de heer Fortuijn zijne rede, waarin ook nog *De Tijd* werd doorgehaald, omdat hij de socialisten zou hebben beschuldigd van moord en diefstal.

Vervolgens beklom Dr. Muller, leeraar aan het Gymnasium hier ter stede, de tribune; het door hem gesprokene kwam hierop neer, dat alle partijen er valsche leuzen op na houden. Zoo hebben de liberalen *de neutrale school, die de onmogelijkste zaak van de wereld is, wat, volgens hem, ieder onderwijzer van karakter zal moeten toegeven.* De antirevolutionairen hebben een valsche leuze (anti-revolutie) en ook de Katholieken volgen hen na. Zijn zij trouwe zonen der Kerk, dan zijn zij tegen de vrijheid van geest en worden vervolgziek. *Zij onderwerpen zich blindelings aan hetgeen de priesterschap zegt, aan den Syllabus, die allen vooruitgang brandmerkt als zonde.* Spr. wijst op de onverschilligheid, welke de groote massa tegenwoordig aan den dag legt, en beschouwt die als de stilte voor den storm. Er zullen groote veranderingen komen, en zoo niet dadelijk, eens zal het er toe komen, dat alle Kerken zijn opgeruimd. (*hilariteit*).

Alsdan zullen alle menschen atheisten zijn niet in dien geest, dat zij geen God erkennen, want de wetenschap zou dit weerspreken, maar dat voor dien God een algemeene onverschilligheid zal ontstaan en ieder zal zeggen: ik weet er niets van.

Op deze rede volgde een machtige repliek van Dr. Schaepman, die door allerlei uitdrukkingen van beide sprekers geprikkeld, in vuur geraakte en hun met donderende welsprekendheid zijne logica in het aangezicht slingerde.

Zich houdende aan het *Mijne heeren!* daar hij uit beleefdheid de dames niet aansprak, waar hij eene zoo weinig aantrekkelijke stof behandelde,— en den heer Muller dankend voor de les in Katholieke levenswijsheid, hem verstrekt, sprak hij zijn twijfel uit, of deze les geheel in overeenstemming was met hetgeen hem de Katholieke leer zeide. Wat de valsche leuze van het Catholicisme betrof, Spr. ontkende, dat de Katholieke staatkundige partij door de Kerk voor een dilemna werd geplaats. Immers, als de partij der Kerk ontrouw werd, zou ze ophouden Katholieke partij te zijn. De Katholieke staatkundige partij volgt wel de leer der Kerk, doch het werk van Kerk en partij valt niet samen.

De Katholieke partij noemt zich Katholiek, omdat ze in het volk een eigenaardige groep vormt. Zij maakt zich eigenlijk niet

tot een partij, de tegenstanders hebben het al gedaan.

Op nieuw is de Katholieke Kerk verweten, dat ze wel vervolgziek zou zijn. Maar zoo is elke richting, die in zichzelf gelooft, vervolgziek.

Brengt de eene richting de lieden niet op de guillotine; zoekt eene andere — de heeren socialisten zullen het weten — niet steun bij petroleum en dynamiet? (*Daverend applaus.*)

De Katholieke Kerk heeft hare martelaren, die niet op het schavot zijn gekomen, omdat zij gemoord hadden of brand gesticht; maar die den marteldood leden om het hoogste en heiligste wat er is.

De Katholieke Kerk heeft gemaakt, dat wij geen dienaren zijn geworden van dien Cesar, die zou gewenscht hebben, dat alle menschen samen één hoofd hadden, opdat hij het in eens kon afslaan. De Katholieke Kerk handhaaft het haar van God gegeven recht om de waarheid door de wereld te verkondigen. Als ik meen de waarheid te bezitten, dan is het mijn plicht den logen te bestrijden op ieder gebied.

Spr. kan hier niet spreken, zonder met leedwezen, niet met minachting, neder te zien op die arme vrijdenkende menschelijke geesten, die zich bedienen moeten van allerlei zonderlinge woorden, om te kunnen komen tot de ontkentenis van God. Is zoo'n mensch gelukkig? Is zijn leven begeerlijk? Men make zich van hun Paradijs geen al te weidsche voorstelling!

Denkend of niet denkend volgens zijne tegenstanders, durft Spr. voorspellen, dat het niet zoover komen zal, dat de mensch niets heeft dan den mensch. Er is al zoo dikwijls gezegd, dat God er niet was, en de oude, maar ook rechtvaardige God heeft telkens bewezen er wel te zijn.

Ten slotte protesteert Spr. tegen de beschuldiging, dat de anti-revolutionairen en de Katholieken niet denken aan het arbeidersvraagstuk. Wat anti-revolutionairen daaromtrent willen, kon de heer Fortuijn zeer goed weten, en wat eindelijk de beschuldiging aangaat, dat de Katholieken de armen arm en ellendig zouden laten, het wordt Spr. wee om het hart, als men den Katholieken *Charitas* durft ontkennen, hier te Amsterdam! waar pas in zoo schoone woorden en klanken de lof is gezongen van Vincentius a Paulo.

De eenige oplossing van het arbeidersvraagstuk is te vinden in die Kerk, die leert dat de Mensch geworden God de Voedsterzoon is geweest van een timmerman; die Kerk, wier zonen uit vrijwillige geestdrift de nooden der menscheid als levensstaat hebben aangenomen, de Kerk, die kloosters en monniken heeft.

Elke monnik is een man, die vrij en zelfstandig door de wereld had kunnen gaan; die misschien had kunnen heerschen en gebieden, doch die de gehoorzaamheid om Gods wil heeft verkozen en zich den rijkdom heeft ontzegd, om te toonen, dat er grootheid ligt in armoede; om te bewijzen hetgeen ook die Kerk leert, wier heiligen naam men nu aantastte, dat er rust is te vinden in de wereld, als men slechts de les onthoudt, dat er rust in te vinden in God.

God verhoede, zoo eindigde Dr. Schaepman, dat ik ooit blind zou worden voor den nood en het lijden der arme arbeiders; maar weet dit, heeren sociaal-democraten, mijn vijand is en blijft hij, die aan den werkman wil ontnemen het plechtanker van zijn hoop, zijn recht en zijn troost: zijn geloof aan den almachtigen, den onsterfelijken, den liefderijken maar ook den rechtenden God!

Onder daverend applaus, dat ook telkens de geestdriftvolle rede had onderbroken, verliet Dr. Schaepman zijn lezenaar, die onder de krachtige gesticulaties, waarmede enkele uitdrukkingen vergezeld gingen, bezweken was.

Ten slotte gaf de Voorzitter zijn leedwezen te kennen, dat, ofschoon er vele bestrijders van Dr. Schaepman, behoorende tot de liberale partij, aanwezig waren, zich niemand hunner had aangeboden om hem te woord te staan en sloot de vergadering, nadat ook Dr. Schaepman het bestuur had dank gezegd voor de hoffelijke en heusche wijze, waarop hij door de *Unie* was ontvangen.

Estado di asuntoe Católiconan na Prusia den e tempoe-akí.

—o+o—

Ta imposibel, pa un hende cohe un courant di Prusia na man, di cualkier fin político k'é por ta, sin reconoce é gran deseo den toer rang di sociedad, p'e miserabel i desastroso [koe ta causa hopi maloe] *Culturkampf* pa jega liger na un cabamentoe práctico. *Tien un sintimentoe universal koe condicion di e cosnan, koe lo resulta for di é, lo forma un desgracia política grandi, hasta é ta jega na un peliger social.*

Den un tempoe, koe teoría di mas destructivo riba propiedad i trabao ta worde predica den hende di trabao na Alemania, ta un maldad masjar grandi di larga tantoe millioen di hende sin nan conductor religioso. Esai ta socede principalmente, ora e hendenan-aí a pertenece té awor n'e parti di puebel di mas órden, i ora un proporcion grandi di nan ta biba den e districtoe industrioso grandinan, koe ta particularmente exponer na e teorianan koe sinja, koe toer hende ta pareeuw di toer manera. Enemigoe di mas grandinan di Iglesia ta declara francamente koe e consecuencia-akí nunca tabata intencion di autornan di Ley di Mei, ni nan a mira nan padilanti. E autornan di tal Ley ta bisa nos, koe obgeto di e legislacion (trahamentoe di ley) -aí no tabata sino pa sigura soberanía di Estado riba hende di Iglesianan. E autornan ta pleita koe pa nan sigura e fin-aí e goebernador di Estadonan ta excusar ora nan a permiti toer e disgracianan koe a cai riba e poblacion catoliek, maské nan intencion no tabata di causa tal disgracia. Nan a spera koe Cabez di Iglesianan lo tabata comovir coe fligicion di nan hende, i asina lo nan a soemete. I té ainda, nan ta bisa, koe ta un cuestion koe mesté ta pleitar, coe goebiernoe mester a larga of nó, e disgracianan-aí sigi crecé cada dia mas i mas, i bira mas grandi den mas hopi hende, té alafin koe obstinacion (cabez duroe) di Papa lo ta obligar di cede (hala atras) dilanti peliger di distruccion di Catolicismo na Prusia. Toer ta parce un eco di e discursonan di Dr. Falk i su amigoenan, té cincoe anja pasar ainda, tem tabata moda di bisa, koe no tabata posibel koe rigor den administracion di ley por a floga ni un krimtji, sin koe Obispoenan a acepta formalmente e legislacion di Mei. Ma hasta esnan, koe ta corré na un tal extremo, ta reconocé, koe Goebiernoe di Prusia riba terreno di puroe político mees, tabata hustificar pa su trocamentoe den di policía.

Ma podiser masjar parti di político protestant di Prusia lo a desea di mira e policía-aí cumplir coe mas exactitud i mas rigor. Awendia, Ley di Mei, casi hinter ta sigi ta ley di tera. Goebiernoe tabata autorizar di separa hopi foi nan den administracion di awor. Ma no tien nada mas koe e discrecion i bon sintí di Goebiernoe meimei di Catolieknan i repeticion di toer nan disgracia, koe a causa tantoe maldad. Mas ainda, e poder di dispensa, koe Minister tien, awor lo jega na su fin despues di ciertoe tempoe. Anto sí, si nan no haci un arreglo coe Santa Sede, of Goebiernoe mester haja atrobe algun poder extraecepcional, of e leynan di poersigicion lo bolbé biba den toer nan rigor. Ta masjar klaar di comprende koe e dos cosnan-akí ta un bista odioso den porvenir pa gran majoría di político di Prusianan. Por su puesto, católiconan ta deseá di mira jega e dia koe lo ta di últimoe di un código penal asina odioso, i koe lo bolbe trece nan religion n'e mees posicion k'é tabata cupa promer koe 1872. Majoría di protestant Conservadornan lo desea di pone un fin na un pleitoe koe a causa danjo Estado, i koe nan també ta reconoce como masjar danjoso pa religion. Toer lo ké a socedé den un sigloe hinter, i principalmente den e últimoe trinta-cincoe anja, a conbence nan, *koe Iglesia Católica ta un amigoe di mas sigur di sociedad i orde, i koe e homber koe debilita su influencia no ta amigoe di Estado.* Progresistanan nunca tabata na fabor di Legislacion di Mei. Pa nan, organizacion di Iglesia ta un misterio i un enigma (cos di raai); ma nan no tien gustoe den ley ecepcional, (ley koe ta pa algun hende i no pa otro) principalmente ora nan ta hole persecucion. Tal bez nan ta corda també di e bon tem di diez-cincoe E binti anja pasar, tem hende tabata mira diputadonan di Rijnland i Westfalia católico sinta riba banki liberal, a lo nan ta contentoe di mira e diputador católiconan librar for di e pesa koe awor ta obliga nan, alomenos, di haci combinacion artificial. Toer e influencia-akí tabata espresá den di e proposicionnan koe Dr. Peter Reichensperger a presenta na Kamer di Diputador di Prusia tres seman pasar. E principal oradornan di Center, of Partida catoliek, semper a splica nan posicion coe claridad i cuidao. Nan a conoce, koe tien negociacion ta socedé meimei di Papa i Goebiernoe di Prusia pa regla varios asuntoe koe ta toca Iglesia Católica na Prusia. Nan ta sinja koe lo mesté ta obligacion di Catolieknan di toer rang di acepta coe un soemicion contentoe toer kiko Papa lo por dicidi den e asuntoenan-akí. Ma, nan ta bisa, koe esai di ningun manera lo no causa ningun maloe na nan derechoe i na nan posicion como Prusiano dilanti Goebiernoe i Legislacion di Prusia.

Semper lo nan ta hustificar di pidi kitamentoe di algun ley koe ta pone disgustoe riba nan mees i riba nan roemannan. P'esai nan a pidi Legislatura di bolbe trecé den ley Constitucional tres artikel koe nan a kita den calor i furia di 1875. Fin expres di e artikelnan-aí tabata di doena balor na autoridad na Obispoe católiconan den ciertoe lugar ora ta trata di asuntoe hinteramente spiritual. Nan no tabata combiní i nan tabata foi lugar den ley nobo, i p'esai nan tabata kitar afó. Catolieknan a pidi pa nan boeta atrobé; nan a pidi e meescos-aí regularmente hopi anja tras di otro, afin koe por tien un reconocementoe legal di Iglesia. Den cursoe di e debate [pleitamentoe] koe a sigi, posicion di e diferente partidanan tabata hacir basta klaar. Catolieknan a declara, koe nan tabatien intencion di pidi Goebiernoe drenta na examiná organizacion di Ley di Mei, conforme resolucion koe hopi bé Kamer di Diputado a doena. Minister di asuntoe Religioso, Herr Von Gofsler, a ninga toer cos. Negociacion coe Roma mester ta hibar na un fin, pa su resultadoe doena di conocé ki camina nan mester camna. Té e tempoe-aí lo no tien cuestion di ningun revision (exámen) ó di ningun legislacion permanente (vast). Na toer casoe, e artikelnan nunca lo por ta trecer atrobé den Constitucion, alomenos sin hopi trocamentoe considerabel. Goebiernoe ta haci usoe di podor koe nan tien p'é aliviá disgustoe di catolieknan, i l'é sigi haci asina den toer circunstancia. Den di esai nan tabata obra manera Minister Prusiano pa beneficio di sugeto prusianonan, sin ningun influencia di exigencia di partida Central, i indiferente pa toer negociacion coe Roma. Ja nan a doena caba mas di un mil dispensa, nan a permiti algun Sacerdote toema empleo di Iglesia, maské Ley di Mei no tabata doena nan tal autoridad. Lugar di Obispoenan (obispado) koe tabata bací, nan a jena; un Obispoe (di Limburg) a bolbe na su lugar, i també Obispoe di Munster ta poné atrobé. Ma bao di ningun circunstancia nan kier permiti Arzobispoenan bolbe. Ni un miembro di Gabinete kier toema riba dié e responsabilidad di consega Corona p'é bolbe pone nan. Den di e debate koe a sigi, tabata klaar koe Asamblea lo tabata contentoe, si Minister por a persuadi su mees curpa di ricibi pidimentoe di catolieknan coe mas spiritoe di reconciliacion. Progresistanan a declara esai francamente. E liberal Nationalnan a corda bon, den e circunstancianan di awor di "*tene un actitud di reserva*" es dicir; di no manifesta nan opinion sino di warda cursoe di asuntoe mees dicidi. Conservadornan kier a confia Goebiernoe p'é trecé toer cos prontoe na un fin satisfactorio. Solamente e poco Liber-Conservadornan a declara nan satisfaccion pa actitud inflexibel di Minister. No ta di admira koe hopi homber serio a puntra, pakiko atencion di publiek mester ta mahá coe splicacion di cos di mas chikitoe di un policía, ora ningun hende mas ta tribi di defender e principionan k'é ta traha arriba. E ningamentoe di bolbe na lugar Arzobispoe di Posen i di Colonia solamente tabata ricibir coe aprobacion di e pampelnan koe ta *hinteramento* sostenedor di Goebiernoe. Algun courant tal como "*Frankfürter Zeitung*" ta permiti su mees sarcasmo (Pilmentoe) sin fin. Nan ta puntra, naturalmente, kiko ta diferencia dos di e Arzobispoenan i Obispoe di Limburg i di Munster? Ni Obispoe *Blum*, of Obispoe *Brinkmann* lo haci awor ningun casoe di Ley di Mei, más di lo ké nan a haci promer, i kiko pió e Arzobispoenan lo por haci? Nan ta suponé també koe e ningamentoe ta puramente personal. Toer dos e Arzobispoenan tabata un tempoe *personae gratae*, hende agradabel, i p'esai mees nan ta awor hende koe menos nan ta gusta. Courant Radical di Frankfurt ta recorda su lectornan, koe diez-cincoe anja pasá, Prins Bismarck tabatien Jesuitanan pa "hende masjar útil"; i n'e mees anoche di Concilio di Vaticano é tabata desea koe union di católico di Prusianonan lo bira mas grandi. Ne tem-aí tabata un gran recomendacion pa Mgr. Ledochowski koe nan tabatien ele pa persona grata tantoe na Vaticano koe na Berlin. Ma n'e mees tem-aí 5 Canciller a haja pleitoe coe Papa, i unbé Jesuitanan i Arzobispoe di Posen a bira igualmente desagradabel. Sin embargo no ta facil pa hende mira riba ki principio nan por larga e Arzobispoenan afor. Un cos ta sigur: cuestion personal di e sorto-akí a influenciá nunca, ni por tien influencia riba disposicion di Santa Sede, of riba e deseo di trece pa atrobe den catolieknan di Prusia. *Di dos dia Doemingoe di Februari haci diez anja di e dia, koe policía a saca Arzobispoe Ledochowski foi su Stoel di Posen i cercle den prefoos di Ostrowo. Lo tabata un acto di gracia si e dia-aí por tabata marcar coe su restauracion (ponementoe atrobe na su post).*

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

De stoombooten van de Red „D" lijn zullen van Curaçao naar New-York vertrekken: 23 April — en worden uit New-York hier verwacht: 21 April en 5 Mei.

NEDERLAND.

Paul Krüger, de President der Transvaalsche deputatie, is Vrijdag morgen, 7 Maart, ter audientie toegelaten bij Z. M. den Koning. De minister van Buitenlandsche Zaken geleidde hem ten 5 ure daarheen. Bij die gelegenheid had de heer Krüger zich getooid met het kenmerk van zijne waardigheid als staatspresident der Zuid-Afrikaansche republiek, bestaande dit insigne in een breeden bandelier van groene zijde met een rood, wit en blauwe streep als rand aan beide zijden. Ter hoogte van de borst zijn eenige wapens en figuren in kleuren op het lint geschilderd, hetwelk hij *en écharpe* over de gewone zwarte kleeding draagt.

Het gehoor bij den Koning duurde slechts kort. Z. M. betuigde zijne blijdschap, den president te ontmoeten, en gaf de verzekering zijner belangstelling in het verschijnen der deputatie in ons land. Vervolgens had de heer Krüger met die Koningin een onderhoud van een kwartier. De president dankte HH. MM. voor de eer der ontvangst en betuigde zijne erkentelijkheid voor de sympathie in Nederland genoten.

—Volgens een schrijven uit Parijs aan de *Amst. Ct.* is de nieuwbenoemde gouv.-gen. van Nederl.-Indië daar bij aankomst zijns ondanks vorstelijke eer ontvangen.

De heer Van Rees had aan een vriend te Parijs verzocht, om voor hem appartementen te bespreken in het *Hotel Continental* en naar het station een rijtuig van het hotel te senden. Aan dit verzoek was gevolg gegeven, maar de vriend had bij die bestelling de woorden gevoegd: „*Pour le vice-roi des Indes*."

De onderkoning komt in Parijs aan en ziet aan het station geen

aan een prachtig gala-rijtuig met ier paarden bespannen, met jokey's en knechts in groot pontifiaal, met korte broek en witte kousen. Hoewel de heer Van Rees met at ceremoniëel niet was ingenomen, ag hij zich toch genoodzaakt van at vorstelijk vervoermiddel gebruik 'maken.

— De stoomboot *Ardangorm*, uit New-York te Liverpool binnen, rapporteert. dat zij op 26 Februari ontmoet heeft de stoomboot *Leerdam*, Rotterdam thuis behoorende, komende van New-York en bestemd aar Amsterdam. De *Leerdam* had et roer verloren en verzocht in het og te worden gehouden. De *Arangorm* bleef bij het Hollandsche toomschip tot 28 Februari, maar on geen hulp verleenen, tengevolge an de groote hoeveelheid ijs, waarede de *Leerdam* was omringd, en an den storm en de sneeuw. De *eerdam* werd daarop uit het oog erloren en is sedert niet meer gezien.

— Door het stoomschip *Heimdal*, van New-York naar Kopenhagen werd e *Leerdam* den 5n Maart op zijne eis van New-York naar Amsterdam epraaid op 43° N. Br., 46° W. L.

IJMUIDEN, 13 Maart.– Heden had e proeftocht plaats van het stoomchip *Oranje Nassau*, het eerste der stoomschepen van den Koninklijen West-Indischen maildienst. Het aartuig was om 7 uur in zee en om 2.30 in de sluis te IJmuiden terug. Alles voldeed uitstekend. De vaart an het schip en het vermogen der erktuigen overtroffen de stoutste erwachtingen. Het weder was gunstig. Wind en zee waren juist voloende om de goede nautische hoeanigheden van het vaartuig te doen itkomen. Gedurende den geheelen roeftocht werd steeds met volle racht gewerkt. Met een stoomspaning van 75 Eng. ponden per vierk. m. werd verkregen een vermogen an 856 pk. De vaart bedroeg daarij 11½ mijl. Alle aanwezigen roemen deze uitkomsten.

Aan boord bevonden zich de heeen: Tindal, Scholten en Kip, direceuren en commissarissen van den Kon. West-Indische maildienst, de eer Fenenga, belast met het toeicht, *Lloyds* engineer surveyor, en e directie van de Koninklijke fariek van stoom- en andere werkigen, aan wier inrichting het goed eslaagde werk is uitgevoerd naar et ontwerp van den heer I. C. Ceuel, die vertegenwoordigd was door ijn zoon.

— Den 27n zou de *Oranje Nassau* IJmuiden verlaten met bestemming aar Curaçao. De Zeer Eerw. Heer . Jansen, Pastoor van San Wilirordo zal zich als passagier voor it Eiland aan boord bevinden.

ANTWERPEN.— In navolging an de Amsterdamsche zal ook de antwerpsche internationale tentoontelling haar pers-syndicaat hebben. Het comité, dat reeds met zijne erkzaamheden een aanvang heeft emaakt, bestaat uit de heeren: Aug. nieders, voorzitter, Eugène Dumouin en Arthur Groemare, vice-voorzitters: Paul Billiet en J. v. d. Dries, secretarissen, de eerste voor het Fransche en de tweede voor het Vlaamsch gedeelte.

BERLIJN.— Uit vrees voor het russisch klimaat zal de heer Sargeant niet naar St. Petersburg maar, om dringende redenen, naar Amerika terugkeeren.

— De Duitsche Kroonprins is den April naar Londen vertrokken om bij de begrafenis van Prins Leopold, den op 28 Maart te Cannes plotseling overleden zoon van Koningin Victoria, tegenwoordig te wezen. Overeenkomstig den wensch van den overledene zal het lijk, te Windsor, in den grafkelder van de genoemde St. George-kapel worden bijgezet.

— De Keizer moet zijn goedkeuring reeds gegeven hebben aan het plan van Von Bismarck om uit het pruisisch ministerie te treden. Von ...tkamer is de toekomstige minister-president.

NEW-YORK. 27 Maart— De heer Sargeant, Amerikaansch gezant te Berlijn, is verplaatst naar het hof van St. Petersburg. Tot opheldering van deze verandering geeft President Arthur als reden aan, dat hij zijne goedkeuring hecht aan de houding van den heer Sargeant in zake het incident-Lasker, en dat er plan bestaat om het gezantschap te Berlijn vacant te laten.

— 28 Maart. In de laatste tien dagen is de tarwe te Milwaukee en Chicago sterk gedaald; men verwacht dientengevolge een ruime uitvoer naar andere landen. De zichtbare voorraad van Tarwe in de Vereenigde Staten werd den 13n Maart geschat op 30,550,000, dito van Mais op 16,250,000 bush.

SLAG BIJ EL TEB.

Nadat een parlementair, die door generaal Graham naar den vijand gezonden was, onverrichter zake was teruggekomen, besloot de Engelsche bevelhebber Zaterdag, 1 Maart, den slag te wagen. Schoon het in den nacht een helsch weer geweest was, deed hij 's morgens reeds voor dag en dauw de reveille blazen; de soldaten droogden inderhaast hunne doornat geregende kleeren en rukten, ter sterkte van 3000 man infanterie, 750 cavaleristen, zes mitrailleusen en acht kanonnen van klein kaliber tegen den vijand op, die zich bij El Teb met eenige buitgemaakte Krupp-kanonnen versterkt had.

De opstandelingen openden het vuur reeds, toen de Engelschen nog niet genoegzaam in hunne nabijheid waren om ze te treffen, en dezen hadden dan ook voor het oogenblik minder van de vijandelijke kogels te duchten dan van de bommen, die van het Engelsche schip *Sphinx* in de haven van Trinkihat kwamen, en hoewel voor den vijand bestemd, den Engelschen eigenlijk het gevaarlijkst bleken, waarom dan ook spoedig bevel gegeven werd het vuren te staken. De vijand trok langzaam terug, door de voorposten der Engelsche cavalerie achtervolgd; het gros van het leger was in carré opgesteld, met de Hooglanders in het front en generaal Graham met zijn staf, alle levensmiddelen en kameelen in het midden; ondanks de moeilijkheden van het terrein slaagde men er in die orde te handhaven en generaal Baker en kolonel Burnaby bleken uitstekende gidsen te zijn. Men passeerde de plek, waar Baker's leger indertijd verslagen werd en waar de lijken nog onbegraven aan de roofvogels ter prooi lagen, doch liet zich door dit schouwspel niet afschrikken, en rukte op den vijand aan, die eene soort van aarden verschansing scheen opgericht te hebben.

Ofschoon, gelijk boven gezegd is, de opstandelingen het eerst het vuur openden, scheen er een oogenblik te zijn, waarop geen der beide partijen den aanval durfde wagen; de eerste schoten van den vijand misten alle doel, zoodat de Engelschen ongehinderd konden optrekken, tot het eerst aan hunne zijde een Hooglander viel en daarna Baker Pascha een stuk van een kogel in het gezicht kreeg, dat hem ernstig verwondde, maar toch niet belette dat hij zijne onverdeelde aandacht aan het gevecht bleef wijden.

Aanvankelijk trokken de Engelschen, altijd nog in de beste orde voort, als gold het eene parade, zonder een schot te doen, tot een lichte bries den rook wegnam en zij eene uitstekende gelegenheid hadden om te mikken, waarvan zij een flink gebruik maakten. De uitwerking van hun onweerstaanbaar geweervuur deed zich niet wachten; het vuur der vijanden verminderde en na een gevecht van drie uren konden de Engelschen hunne positie bestormen, ofschoon die door de opstandelingen met wanhopigen moed verdedigd werd. De Soedaneezen vochten als leeuwen en renden, ondanks de kogels, met hunne lansen op de Engelschen in; zij gilden als bezetenen, maar moesten het toch eindelijk opgeven tegen de mitrailleusen en hunne eigen Kruppkanonnen, die thans tegen hen gericht werden en vreeselijk onder hen huishielden.

Meer dan 900 man moet de vijand verloren hebben, terwijl zijne getalsterkte op 10,000 man werd geschat. Het verlies der Engelschen bedroeg 28 dooden en 142 gekwetsten, terwijl twee man worden vermist; de buit bestond in vier Kruppkanonnen, drie andere stukken geschut en eene hoeveelheid amunitie.

Onmiddellijk na deze schitterende zege zond Generaal Graham door tusschenkomst van gevangenen eene sommatie naar den den chef van Tokar om de onderwerping der plaats te eischen, en opmerkelijk genoeg gaf het garnizoen zich zonder slag of stoot over. Men scheen al genoeg te hebben van des Mahdi's troepen, die men met zooveel geestdrift had binnen gelaten, en de bevolking haalde thans even geestdriftig de Engelschen in, terwijl ook onder het garnizoen groote vreugde over de bevrijding heerschte. De opstandelingen trokken zich uit de stad in de bergen terug en Osman Digma ging zich bezig houden om uit de overblijfselen van zijn verslagen troepen weer een nieuw leger te vormen, dat op acht mijlen afstands van Soeakim zich posteerde, en daar de Engelschen, tegen dat zij van Tokar terug zouden keeren, afwachte, totdat het na eenige dagen bij *Tamanieb* tot een nieuwen slag kwam.

EGYPTE.— De veldslag bij *Tamanieb* 14 Maart j. l., waarin de Engelschen onder Generaal Graham de overwinning behaalden (zie *Amigoe* N° 12) blijkt nog verschrikkelijker geweest te zijn, dan die bij *El Teb*. Men schreef daarover het volgende:

Generaal Graham had zich in de laatste dagen verschanst in eene zoogenaamde *zareba*, dat is, eene verschansing van doornstruiken, die in de woestijn groeien, en die zoodanig opeengestapeld worden, dat de wortels binnenwaarts en de stekels naar buiten gelegen zijn; zij heeft een vierhoekigen vorm en is aan alle zijden door loopgraven omringd, zoodat een aanvallende vijand van alle kanten beschoten kan worden. Zulk een *zareba* nu, die in een paar uren tijds kan aangelegd worden, en zelfs tegen een overmachtigen inlandschen vijand met succes te verdedigen is, had generaal Graham door het 42e regiment Hooglanders in der haast laten optrekken, en daar had hij zich versterkt, tot dat hij het opnieuw geraden vond tegen Osman Digma op te trekken.

In twee carré's rukte de Engelsche strijdmacht, die 4500 man bedroeg, van de *zareba* in de richting van Tamanieb op, waar de vijand zijn kamp had opgeslagen, en reeds kort daarna werd het eerste carré aangevallen door een groot aantal opstandelingen, die echter met groot verlies werden teruggeslagen. Daarmee was echter het pleit niet beslist; Woensdagmiddag om vier uur kwamen de Engelsche troepen te Tamanieb, dat op zeventien mijlen afstands van Soeakim gelegen is, aan en vonden daar een groot aantal opstandelingen in de grachten verborgen. Dezen vuurden op de Engelsche éclaireurs, maar vertoonden zich niet, waarop de Engelsche troepen eene stelling bezetten, op ongeveer eene mijl afstands van het vijandelijk kamp.

Den volgenden morgen, kort na het aanbreken van den dag nam de eigenlijke slag een aanvang, waarbij van weerszijden dapper gevochten werd. De worsteling was vreeselijk, daar de Arabieren evenmin wilden terugtrekken als zich overgeven, zoodat bijna allen in de pan gehakt werden. Ook de Engelschen leden groote verliezen en hun tweede carré verloor al de mitrailleusen; maar na een woedend gevecht van twee uren werden toch die kanonnen hernomen en daarna veroverde het eerste carré door een stouten slag het geheele kamp van Osman Digna. De Engelschen telden meer dan honderd dooden en een nog veel grooter aantal gewonden.

SOUDAN (*New-York 27 Maart*). De ruiterij heeft een verkenningstocht ondernomen, maar de opstandelingen niet kunnen bereiken.— Als de hitte tot in de volgende week nog aanhoudt, gelooft men, dat Osman Digna met niet veel inspanning de Engelsche krijgsmacht ten onder zal kunnen brengen.

— De laatste berichten uit Soudan (*laatste bericht*) melden, dat Generaal Graham zich van Tamanieb meester gemaakt en die plaats in brand gestoken heeft.

DR. SCHAEPMAM

RIBA

Programa di un Partida Católica na Hoelanda.

(*Conclusion*).

Despues di algun minuut di silencio, President a doena ocasion na debate; e demócrata-social J. A. Fortuyn a haci usoe di é unbé. El a coeminza coe *Burgers en Burgeressen!* (Ciudadanos i ciudadanas !) i el a verwijte esun k'a caba di papia, pasobra é no a menta damesnan koe tabata presente i solamente el a papia di *Mijne heeren*, (Senjores). Despues koe Mr. Fortuyn a haci un grandi elogio di Dr. Schaepman i otro Miembro di Kamernan riba nan salimentoe na publick, é tabata masjar admirar, koe esun koe a caba di papia, a larga asina hinteramente sin nombra e partida di demócrata-socialnan. El a gaba manera koe Dr. S. a soeta pokedad i flogedad di liberalnan, i den esai el a mira solamente un prueba di bibeza di socialistanan, koe tabata mihó pa comprende den nan consecuencia koe católiconan, koe solamente dici, koe nan tabata lo ké nan ta. El a doena Dr. S. razon di protestá cóntra supremacía di liberalnan i di toema su recursoe na stembus, ma anto meste tabata stembus general. (*Batimentoe di man masjar largoe*).

El a haja també incomprensibel, com nos deber na Dios no ta bai huntoe coe derechi di hende. I kiko ta haci e partida católica mees, é no ta kere koe tien gran cos di verwachte foi nan. Coe muchoe gustoe lo el a tende algoe mas riba nan Programa, pues ta p'esai koe el a bini, ma toch é tien algoe di papia riba di é. Ref. (esun koe a caba di papia) a papia di Pio IX i su memoria inmortal. Berdaderamente su memoria ta inmortal, i bien pasobra bao di su goebiernoe, nan a traha e monumento koe a moenstra, koe spiritoe humanoe ta semper na cadena, esta, *Syllabus*, cadena, koe sobrá é ta combenci koe spiritu humanoe lo sali un dia fó di é. (*Applaus i gesis*).

Iglesia sá haci usoe di tempoe nobo també. E no tabata sa manera di haci, koe jioe di Emperador Aleman Protestant a doena un bisjita n'e pober homber bistir na blancoe? (Papa). Kiko ta nitica e bisita-aí?

E ta bisa koe e gran cuestion social na tera strangero ta mirar caba, no manera un stiptji, ma manera un nubia pretoe, i koe prins di otro potencia grandi-nan, ta doena otro man, pasobra nan ta comprende masjar bon nan interes propio, puesto koe pa nan ta un cuestion di *to be or not to be* (di ta of no ta) contra e proletario oprimí nan, ma koe ta lamanta awor.

Thiers a bisa: den porvenir lo no tien di scohe sino den Socialismo i Catolicismo. Coe deseo, koe e anoche-akí caba unoe por lamanta pa scohe partida, Mr. Fortuyn a caba su discursoe; den dié *de Tijd* també tabata geschrap, pasobra un tem el a acusa socialistanan di matador i ladron.

Despues Dr. Muller, Profesor den Gymnasium n'e stad-akí, a subi tribuna; di lo ké el a papia ta resulta koe toer partida ta tene na protestoe falsoe. Asina liberalnan tien school neutralnan, koe ta cos di mas imposibel di mundoe, lo ké, segun é toer meester di caracter mesté admiti. Anti-revolucionarionan tien un protestoe falsoe, koe ta *anti-revolucion*, católiconan tambe ta sigi nan. Si nan ta jioe fiel di Iglesia, anto nan ta contra libertad di spiritu, i nan ta haja manía di persecucion. Nan ta soemiti nan, wowo cerar, na lo ké Padernan ta bisa, na Syllabus, koe ta brandmerk toer progreso manera picá. E orador ta haci hende mira e grandi indiferencia, koe e gran masa ta manifesta awor aki, i é ta mira esaí manera e calmoe koe sa tien promer koe storm. Lo bin tien gran trocamentoe, i si no unbé, un dia lo jega koe toer Iglesia lo ta kitar. (*Harimentoe*).

N'e tem-aí toer hende lo ta ateista, no den e nificacion, koe nan no ta kere koe tien un Dios, pasobra ciencia lo bai cóntra di esai, ma koe p'e Dios-aí lo nace un indiferencia general i toer hende lo bisa: mi no sâ nada di dié.

N'e discursoe-aí a sigi un poderoso réplica di Dr. Schaepman, koe, exitá coe toer sorto di expresion di e dos oradornan, a cende na candela i el a slinger su lógica den nan cara coe un elocuencia manera di donder.

El a keda cerca su *Mijne Heeren!* pasobra pa beleefd é no a papia coe damesnan ora é tabata trata di un asuntoe asina poco agradabel, i agradiciendo Mr. Muller pa su les den manera-di-biba catoliek, k'el a doené, el a manifesta su duda koe e les-aí tabata hinteramente di acuerdo coe lo ké doctrina católica tabata bisele.

Lo ké ta toca protestoe falsoe di catolicismo: el a ninga koe Iglesia ta pone partida política di católiconan como un dilema (necesidad di scohe den dos cos). Pasobra si e partida ta infiel na Iglesia, unbé l'é stop di ta un partida católica. E partida política católica ta sigi, sí, doctrina di Iglesia, ma trabao di Iglesia i Partida no ta di mees naturaleza.

E partida católica ta jama su curpa católico, pasobra nan ta forma un grupo aí generis (di un sorto koe ta di é mees) den puebel. Propiamente nan no ta haci nan mees un partida, pasobra contrarionan a hacié caba. [illegible]

Di nobo nan ta verwijte Iglesia católica, koe é tien manía di persecucion. Ma à-

sina toer opinion koe tien fú den di é mees, tien manía di persecucion.

Un opinion no ta hiba hende riba guillotina, un otro — Socialistanan sâ masjar bon — no ta busca steun den petroleo i dinamita? (*Aplauso masjar grandi*).

Iglesia católica tien su martirnan, koe no a subi horca pasobra nan a mata hende ni cende cas na candela; ma koe a ricibi mortoe pa motiboe di lo ké ta haltoe i mas santoe.

Iglesia católica a haci, koe nos no a bira catiboe di e Cesar, koe lo a desea koe toer hende no tabatien mas koe un cabez, p'é por a cortelo di un golpi só. Iglesia católica ta sostene e derechi, koe Dios a doenele, di predica berdad na hinter mundoe. Si mi ta kere koe mi tien berdad, anto ta mi obligacion di combati mentira den toer circunstancia.

Mi no por papia akí, sin mira coe duelo, no coe desprecio, riba e pober spiritu humano liber-pensadornan, koe tien di haci usoe di toer sorto di palabra raar, pa nan por jega na ninga Dios. Un sorto di hende asina ta feliz? No larga nos forma un idea muchoe grandi di nan Paradijs!

Cordando ó no cordando manera mi contrarionan, mi ta tribi papia p'adilanti koe nunca lo jega asina aleuw, koe hende no tien nada mas koe hende. Asina hopi bé caba tabata papiar, koe no tabatien Dios, ma e Dios bieuw ma hustoe ta proba cada bé, k'é taí di berdè.

Pa caba mi ta protestá contra e acusacion, koe anti-revolucionar i católiconan no ta corda riba cuestion di trahadornan. Lo ké anti-revolucionarnan kier tocanti esaí, Mr. Fortuyn por a sabi masjar bon, i lo ké ta toca e acusacion, koe católiconan lo larga pobernan keda pober i miserabel, ta duelmi té na fundoe di mi coerazon, di mira koe hende ta tribi desconoce Caridad católica, akí na Amsterdam, na oende nos a caba di tende coe palabra i sona asina boenita, nan canta alabanza di Vicente di Paula.

Unicoe resolucion (losmentoe) di cuestion di trahadornan lo por ta hajar den di e Iglesia koe ta sinja, koe e Dios, k'a bira Hende tabata jioe di alimentoe di un carpinter; e Iglesia koe su jioenan a toema coe liber entusiasmo, necesidadnan di humanidad pa estadoe di nan bida, e Iglesia koe tien klooster i fraile.

Cada fraile ta un homber, koe por a camna liber i independiente den mundoe; koe tal bez por a manda i goberná, ma koe a scohe obediencia pa boluntad di Dios, i koe a bandoná rikeza, pa moenstra koe grandeza ta sintar den pobreza; pa proba també lo ké Iglesia ta sinja — e Iglesia koe awor nan a caba di atacá — koe hende por haja sosiegoe den mundoe, si solamente nos recorda e les, koe hende por haja sosiegoe den Dios.

Dios wardá mi, asina Dr. Schaepman ta caba su discursoe, Dios wardá mi di nunca mi bira ciegoe pa necesidad i sufrimentoe di pober trahadornan, ma, boso mester-sabi, Senjores Social-démocratas, mi enemigoe ta i lo keda semper esun koe kier kita foi trahadornan anker di salbacion, i di su speranza, su derechi i su consuelo; está, su fé den Dios todopoderoso, inmortal, amoroso, ma també husticiero (hacidor di husticia).

Den meimei di aplauso, koe tabata haci hende surdoe i koe cada bé tabata interrumpi (stop na meimei), e discursoe jeen di entusiasmo, Dr. Schaepman a baha foi su tribuna, koe su lesnaar a cai kibra di e geste fuertenan koe orador sa tabata companjá algun espresion di dié.

Pa fin e President a manifesta su duele, koe, maské hopi contrario di Dr. Schaepman, koe tabata pertenece na partida liberal, tabata present, ningun di nan no a sali toema palabra coe né. Despues koe Dr. Schaepman a papia President danki p'e manera cortés i fini koe nan a ricibiele den *de Unie*, e President a sera asamblea.

NOBO DI COENUCOE.

Toer camina nan a coeminza corta maisji bon. Na general cosecha ta mas grandi koe nan a spera.

Danki Dios, nos speranza no tabata por nada. Si awor noema nos ta percura di haci un bon usoe di es koe Dios a doena nos, pa cieloe su bondad no ta trocá den cualkier disgracia.

Awor lo mi stop dos ó tres luna di manda algun cuenta di coenucoe den *Amigoe di Curaçao*, pasobra mi tien idea di toema frescoe algun dia. Awor esai lo no ta maloe pa lectornan di nobo di coenucoe.

De bez en cuando lo mi manda mi noticia di biage na Cobi, koe lo haja manera di probecha nos *Amigoe di Curaçao* coe nó. Mi laatste palabra pa awor, lo ta e última combersacion koe mi tabatien coe mi amigoe. Lé ta útil trobé pa lectornan di nobo di coenucoe, keré mi.

COBI.— Ipi! Ipi! Toer nos combersacion di luna pasar mi a mira den *Amigoe di Curaçao*.

IPI.— Wel, no ta bon? Bo no a tendé com nan a gusté?

COBI.— Sigur. Nan a hari i nan a sintié. Esai si!

IPI.— I manera nos a sintié, ta berdad. Cobi, bo conocé mi, mi ta un homber, koe no ta stima trastoe. Mi ta stima berdad i mi tien gustoe di papia klaar, asina, koe toer hende, di mas bobo mees por comprendé mi. Bam nos tien ainda di combersá riba plan di school, promer koe mi ta bisa bo un Adios pa dos ó tres dia.

COBI.— Anto ta berdé, koe bo ta bai haci un biage?

IPI.— Si Cobi, dos o tres luna mi meste pasa lamar pa toema frescoe, i també mi tien gustoe pa bai mira tera di macamba. Ma bo por ta sigur, koe lo mi mandá bo mi noticia.

COBI.— O kere mi, si mi famía no tabatien di mester di mi, lo mi companja bo, pasobra ta mi gustoe també. Ma placa koe mi, pober baas carpinteer, tien wardá, meste ta wardá pa mi muher i jioenan. Ma, Ipi! toch lo mi probecha coe bo noticia, i despues coe nos combersacion.

IPI.— Sigur lo bo probecha, pasobra lo mi no loebidá bo. Ma, Cobi, promer koe mi bai, scucha na algun nobo, koe mi a tende di plan di school.

COBI.— O mi ta tende caba, coeminza noema.

IPI.— Cobi, ja nan a coeminza caba di papia riba es plan di school. Cabeznan a bini huntoe i nan a doena verslag di nan idea riba plan.

COBI.— I nan ta di mees idea koe Ipi?

IPI.— Di mees idea no. Ma toch ta parce, koe nan a spanta tambe di tantoe cijfer.

COBI.— Esai mi ta keré. Kende lo no spanta?

IPI.— Promer nan a scrap e cuenta di 45,000 florin pa un school nobo.

COBI.— Zoo!

IPI.— I na lugar di es school lo nan huur un cas pa 2000 florin pa anja. Di dos, Inspecteur: lo haja un poco menos un 5000, koe lo sirbi també pa su gastoe di biage, koe el meste haci; Director 3600, *Cabez di school* 2000–3600, asina koe di toer cos nan a scrap un poco.

COBI.— Ma 5000 pa Inspecteur toch ta basta. Nan no ta warda un bini coe vapor Hoelandés?

IPI.— Esai mi no ta kere, pasobra na Hoelanda tien masjar poco, koe lo sirbi pa esai, pa es motiboe sool, koe tien masjar poco aí, koe ta comprende linga Spanjool i akí un inspecteur ki no sâ papia i comprendé bon spanjool no baal nada.

COBI.— Wel lo nos mira. Ma mi no a tende koe nos tien speranza, koe casi toer gastoe lo ta pagar di muchanan koe lo bini school?

IPI.— O si, esaí també ta un punto capital, un doosji coe zantoe koe nan kier tira den wowo di hende pa nan no mira disgracia, koe lo sali for di ley di school. Cobi, nan ta corda koe lo nan haja 24,120 florin.

COBI.— 24,120 florin pa anja. Mi Cieloe! di oende lo nan haja esai? Si goebiernoe sa fia, anto sí, anto mees nan por scirbi dubbel, ma 24 mil i pico contant na sacoe? Locura! Locura! Ipi, kere mi.

IPI.— Asina cabeznan, koe a bini huntoe a kere també i nan a scirbi na lugar di 24 mil fl. 19,320.

COBI.— 19,320 florin! di oende Ipi, lo nan haja tantoe placa?

IPI.— Wel 17,400 di Curaçao i 1920 di Bonaire i Aruba.

COBI.— 17,400 di Curaçao sool. O, anto sigur nan tien speranza di haja toer mucha di school particular?

IPI.— Toer mucha? por ta; pasobra nan ta conta arriba 270—300 muchanan koe por drenta na Afdeeling I i II.

COBI.— Afdeeling I i II. Ta kiko esai ta nifica?

IPI.— Esai ta nifica, koe nan kier 270—300 mucha, koe a caba di sinja coeminzamentoe di scirbi, conta, leza etc.

COBI.— O anto, si tien sobrá, lo ta masjar poco pa pober meester particular, koe wel por haci nan testament.

IPI.— Esai por ta, i pa papia berdad, ta esai koe nan ta busca. Sí, esai ta un puntoe fini, koe meste caba coe bida di toer meester particular.

COBI.— I. nan ta kere, koe es coe por scedé? O, esai nunca Ipi. Spanjoolnan tien nan school i nunca lo nan prefera landschool. Israëlietnan tien di nan. Catoliconan i Protestantnan també. Lo bo mira, Ipi, nunca lo nan haja tantoe mucha koe nan ta spera.

IPI.— Ta prés, koe cabeznan a troca es número; nan ta conta 90 mucha.

COBI.— I pa 90 mucha tantoe gastoe! pa 90 mucha koe nan ta *spera*, koe lo paga sin fia. No, esai ta inhustoe. Inhustoe, pasobra mi ta jama inhustoe, koe un henter puebel lo meste paga pa dos tres mucha privilegiado. Ma Ipi, toer es meester particular no por bira meester, mi kier bisa, cabez di school di goebiernoe?

IPI.— Ai, Cobi! no papia di esai, podeser un ó dos tien speranza. Ma pa papia berdad, mi ta spera koe ni un ta acepta es puesto-aja. Cobi, mi no tien trastoe, ta prés mi ta papia francamente. Ta parcé mi koe un meester particular no ta meester mas, si el ta bira ambtenaar di goebiernoe o cabez di school.

COBI.— O Ipi, awor bo ta papia duroe trobé.

IPI.— Duroe, por ta, ma berdad! Cobi, bisá mi, bo, como baas di carpinter, por huzga: bisa mi, ki trabao, koe no tien concurenci, ta doena mas speranza. Trabao hustar ó trabao pagar segun koe nan ta traha?

COBI.— Ta dependé: toer trabao hustar por ta bon, si bo tien noema un bon Opzichter.

IPI.— Si, un bon Opzichter, esai ta cos: ma si es Opzichter ta hustar també?

COBI.— O esai no. Un Opzichter hustar no ta baal.

IPI.— Wel, trabao di cabeznan di school di goebiernoe ta trabao hustar: i nan inspecteur ta hustar tambe. Kiko ta sigi for di esai? Koe nan lo no causa nan curpa muchoe. Basta koe nan a doena un poco les, si tini muchanan, sí, ó no, ta meescos: mas menos, mas bon. Nan tien siguranza di nan bida, esai ta cos principal.

COBI.— Ipi, bo ta un poco muchoe baldadig no? Mi ta spera noema, koe nan lo caba liger coe es plan di school.

IPI.— Cobi, danki Dios koe mi ta bai: ún cos ta doena mi speranza. Curaçao tien basta hende coe bon cabez i coe bon coerazon. Basta hende koe no tien miedoe pa defende nos. Mi tien toer speranza, koe promer noticia koe lo mi haja di Curaçao, lo ta nobo koe nan a dera es plan coe solemnidad. Awor Cobi, Adios! coemindá toer hende di cas, liger lo bo haja mi noticia foi América.

COBI.— Bon biage, Ipi. Dios ta hiba i ta trecé bo den poco dia coe bon salur akí trobé!

"Impr. de la Libreria" de A. Bethencourt